

พฤติกรรมการสั่งใช้ยาต้านจุลชีพ และผลลัพธ์ทาง
คลินิก ในผู้ป่วยที่แพ้ยาปฏิชีวนะกลุ่มเบต้าแลคแตม
ขณะรักษาตัวในโรงพยาบาลรามธิบดี

นางสาวนันทิยา ฤทธิเดช
นายสถาพร ชนนไทย

โครงการพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาเภสัชศาสตรบัณฑิต
คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
พ.ศ. 2556

PRESCRIPTION PATTERN OF ANTIMICROBIAL
AGENT USAGE AND CLINICAL OUTCOME OF
IN-PATIENT WITH BETA-LACTAM ALLERGY AT
RAMATHIBODI HOSPITAL

MISS NANTIYA RITDECH
MISTER SATHAPORN KHANANTHAI

A SPECIAL PROJECT SUBMITTED IN PARTIAL FULFILMENT
OF THE REQUIREMENTS FOR
THE DEGREE OF DOCTOR OF PHARMACY
FACULTY OF PHARMACY
MAHIDOL UNIVERSITY

2013

โครงการพิเศษ

เรื่อง พฤติกรรมการสั่งจ่ายยาต้านจุลชีพ และผลลัพธ์ทางคลินิกในผู้ป่วยที่แพ้ยา
ปฏิชีวนะกลุ่มเบต้าแลคแตมขณะรักษาตัวในโรงพยาบาลรามธิบดี

.....
(นางสาวนันทิยา ฤทธิเดช)

.....
(นายสถาพร ชนน์ไทย)

.....
(รศ. ดร. ภก. ปราโมทย์ ตระกูลเพ็ชรกิจ)
อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(ผศ.พญ. ทิชา ฤกษ์พัฒนาพิพัฒน์)
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

พฤติกรรมการใช้ยาต้านจุลชีพและผลลัพธ์ทางคลินิกในผู้ป่วยที่แพ้ยาปฏิชีวนะกลุ่มเบต้าแลคแทมขณะรักษาตัวในโรงพยาบาลรามาริบัติ

นันทิยา ฤทธิเดช, สถาพร ชนนีไทย

อาจารย์ที่ปรึกษา : ปราโมทย์ ตระกูลเพ็ชรกิจ*, ทิชา ฤกษ์พัฒนาพิพัฒน์**

* ภาควิชาเภสัชกรรม คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล

**หน่วยโรคภูมิแพ้ อิมมูโนวิทยา และโรคข้อ ภาควิชาอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลรามาริบัติ มหาวิทยาลัยมหิดล

คำสำคัญ : แพ้ยา, ยาต้านจุลชีพ, เบต้าแลคแทม, พฤติกรรมการสั่งใช้ยา, ผลลัพธ์ทางคลินิก, โรงพยาบาลรามาริบัติ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้ยาต้านจุลชีพและผลลัพธ์ทางคลินิกของผู้ป่วยที่แพ้ยาปฏิชีวนะกลุ่มเบต้าแลคแทมขณะรักษาตัวในโรงพยาบาลรามาริบัติ ระหว่างเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2551 ถึงกรกฎาคม พ.ศ.2552 โดยทบทวนข้อมูลจากแบบบันทึกการรับคำปรึกษาสำหรับผู้ป่วยที่สงสัยว่าแพ้ยาของหน่วยโรคภูมิแพ้ อิมมูโนวิทยา และโรคข้อ โรงพยาบาลรามาริบัติ และบันทึกข้อมูลลงในแบบบันทึกข้อมูลของผู้วิจัยจัดทำขึ้น โดยคัดเลือกการแพ้ยาที่สงสัยว่าเกิดจากยาปฏิชีวนะกลุ่มเบต้าแลคแทม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาเป็นร้อยละของจำนวนผู้ป่วยที่แพ้ยาปฏิชีวนะกลุ่มเบต้าแลคแทม ต่อผู้ป่วยทั้งหมด และแจกแจงลักษณะการแพ้ยาดังกล่าว แบ่งพฤติกรรมการใช้ยาต้านจุลชีพภายหลังการแพ้ยาปฏิชีวนะกลุ่มเบต้าแลคแทมเป็น 5 แบบ สำหรับผลลัพธ์ทางคลินิกแจกแจงเป็นรอดชีวิต และเสียชีวิต ผลการศึกษามีผู้ป่วยที่เข้าร่วมการศึกษา 83 คน เป็นเพศชาย 29 คน เพศหญิง 54 คน มีอายุเฉลี่ย 53.3 ± 19.5 ปี พบการแพ้ยาจากยาปฏิชีวนะกลุ่มเบต้าแลคแทม จำนวน 81 เหตุการณ์ ในผู้ป่วย 75 คน จากผู้ป่วยที่สงสัยว่าแพ้ยาทั้งหมด 182 คน คิดเป็นร้อยละ 41.2 โดยพบว่าภายหลังจากการแพ้ยา แพทย์มีการใช้ยาต้านจุลชีพ ดังนี้ [1]ไม่ใช้ยาต้านจุลชีพชนิดใด 22 ครั้ง (ร้อยละ 27.2) [2]ใช้ยาต้านจุลชีพกลุ่มอื่นที่ไม่ใช่เบต้าแลคแทม 33 ครั้ง (ร้อยละ 40.7) [3]ใช้ยาปฏิชีวนะเบต้าแลคแทมกลุ่ม carbapenems 10 ครั้ง (ร้อยละ 12.3) [4]ใช้ยาปฏิชีวนะกลุ่มเบต้าแลคแทมที่ไม่ใช่ carbapenems 14 ครั้ง (ร้อยละ 17.3) และ [5]ใช้ยาชนิดเดิมที่สงสัย 2 ครั้ง (ร้อยละ 2.5) ยังพบว่าพฤติกรรมการใช้ยาปฏิชีวนะกลุ่มเบต้าแลคแทมที่ไม่ใช่ carbapenems ภายหลังจากสงสัยว่าแพ้ยา มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ระหว่างผู้ป่วยที่เกิดเหตุการณ์แพ้ยาแบบรุนแรง และไม่รุนแรง ($p\text{-value}=0.02$) เนื่องจากภายหลังจากผู้ป่วยเกิดการแพ้ยาแล้ว จำเป็นต้องติดตามผู้ป่วยอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่าผู้ป่วยรอดชีวิต 57 คน (ร้อยละ 76.0) ภายหลังออกจากโรงพยาบาล 2 ปี ผลลัพธ์ทางคลินิกดังกล่าวอาจเกี่ยวเนื่องกับพฤติกรรมการใช้ยาภายหลังจากผู้ป่วยแพ้ยาด้วย ดังนั้นควรจะมีการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมปรับเปลี่ยนยาต้านจุลชีพต่อไป

Abstract

Prescription pattern of antimicrobial agent usage and clinical outcome of in-patient with beta-lactam allergy at Ramathibodi Hospital

Nantiya Ritdech, Sathaporn Khananthai

Project advisors : Pramote Tragulpiankit*, Ticha Rerkpattanapipat**

*Department of Pharmacy, Faculty of Pharmacy, Mahidol University

**Allergy Immunology and Rheumatology Division, Department of Medicine, Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital, Mahidol University

Keyword : drug allergy, beta-lactams, antimicrobial agents, prescription pattern, clinical outcome, Ramathibodi Hospital

This project aims to describe the prescription pattern of antimicrobial agent usage after beta-lactam allergy and clinical outcome of in-patient with beta-lactam allergy at Ramathibodi Hospital between August 2008 and July 2009. The patients who suspected of drug allergy during that period were consulted for evaluation and recorded their information in Drug Hypersensitivity Form which organized by Allergy Immunology and Rheumatology Division, Department of Medicine, Faculty of Medicine, Ramathibodi Hospital. Drug Hypersensitivity Form were reviewed and selected only drug allergy resulted from beta-lactam antibiotics. Percentage of patients who exposed of beta-lactam antibiotics allergy and their manifestations were analysed. The prescription pattern of antimicrobial agent usage after beta-lactam allergy was divided into 5 categories whereas clinical outcome was classified by alive or death. Total 29 (34.9%) out of 83 patients who were recruited in the present study were male. Average age was 53.3 ± 19.5 years old. The amount of beta-lactam allergy was 81 episodes in 75 patients out of 182 patients who suspected drug allergy and then were classified as following: [1] did not prescribe any antimicrobials by 22 episodes (27.2%), [2] prescribed other antimicrobials group which non beta-lactam antibiotics by 33 episodes (40.7%), [3] prescribed carbapenems beta-lactam antibiotics by 10 episodes (12.3%), [4] prescribed non carbapenems beta-lactam antibiotics by 14 episodes (17.3%) and [5] prescribed culprit drug by 2 episodes (2.5%). The non carbapenems beta-lactam antibiotics prescribing between severe and mild reaction were statistically significant difference (p -value=0.02). The long term of patient follow up with drug allergy is important and found that 57 patients (76.0%) have survived after 2 years follow up. The clinical outcome might related to pattern of drug utilization after allergic reaction occurring. Therefore, the factors affected to the prescribing pattern should be further determined.